

VETOOMUSOIKEUS

Maastrichtin sopimuksen voimaantulosta alkaen kaikilla Euroopan unionin kansalaisilla on ollut oikeus esittää vetoamus Euroopan parlamentille. Tällainen valitus tai pyyntö voidaan esittää mistä tahansa aiheesta, joka kuuluu Euroopan unionin toiminnan alaan. Parlamentin vetoamusvaliokunta päättää, otetaanko vetoamukset käsiteltäväksi, ja se on myös vastuussa niiden käsittelystä.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 20, 24 ja 227 artikla ja EU:n perusoikeuskirjan 44 artikla

TAVOITTEET

Vetoamusoikeus tarjoaa unionin kansalaisille ja unionin alueella asuville henkilöille yksinkertaisen keinon esittää valituksiaan tai pyyntöjään unionin toimielimille.

SAAVUTUKSET

A. Käsiteltäväksi ottaminen ja muut vaatimukset (SEUT:n 227 artikla)

Kaikilla unionin kansalaisilla sekä niillä luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus yksin taikka yhdessä toisten kanssa esittää vetoamus Euroopan parlamentille.

Käsiteltäväksi voidaan ottaa vetoamukset, jotka kuuluvat unionin toiminnan alaan ja koskevat välittömästi vetoamuksen esittäjää. Jälkimmäistä ehtoa sovelletaan hyvin laajasti.

B. Menettely

Käsittelysäännöt vahvistetaan parlamentin työjärjestyksessä (215–218 artikla ja V liitteessä oleva XX osa), jonka mukaan vetoamuksista vastaa yksi parlamentin valiokunta, vetoamusvaliokunta.

1. Vetoamusta koskevat muutoseikat

Vetoamuksessa on mainittava jokaisen vetoamuksen esittäjän nimi, kansalaisuus ja kotipaikka. Vetoamus on laadittava jollakin Euroopan unionin virallisella kielellä. Vetoamuksen voi esittää joko sähköisesti parlamentin vetoamusportaalissa tai postitse paperimuodossa.

2. Vetoimuksen sisältö

Edellä mainitut ehdot täyttävät vetoomukset toimitetaan vetoomusvaliokunnalle, joka päättää ensin, voidaanko vetoomus ottaa käsiteltäväksi. Valiokunta tarkistaa tässä yhteydessä, että vetoimuksen aihe kuuluu Euroopan unionin toiminnan alaan. Jos näin ei ole, vetoomusta ei oteta käsiteltäväksi. Tämä päätös perustellaan, ja siitä ilmoitetaan vetoimuksen esittäjälle. Päätökseen lisätään usein ehdotus siitä, mihin muuhun kansalliseen tai kansainväliseen elimeen tai unionin toimielimeen vetoimuksen esittäjä voi ottaa yhteyttä. Valtaosaa hylätyistä vetoimuksista ei voida ottaa käsiteltäväksi siksi, että vetoimuksen esittäjät eivät ole selvillä siitä, mikä kuuluu jäsenvaltioiden ja mikä unionin toimivaltaan, tai he eivät ole tietoisia muiden kansainvälisten järjestöjen ja elinten (kuten YK:n ja Euroopan neuvoston) tehtävistä, toimintamahdollisuuksista ja muutoksenhakukeinoista. Tämä koskee myös EU:n perusoikeuskirjan soveltamista.

3. Vetoimusten käsittely

Tapauksen mukaan vetoomusvaliokunta voi toteuttaa yhden tai useamman seuraavista toimista:

- se voi pyytää Euroopan komissiota tutkimaan vetoomusta alustavasti ja arvioimaan asiaankuuluvan EU:n lainsäädännön noudattamista
- se voi välittää vetoimuksen muille Euroopan parlamentin valiokunnille tiedoksi tai jatkotoimia varten (toinen valiokunta saattaa esimerkiksi ottaa vetoimuksen huomioon lainsäädäntötyössään)
- jos vetoimuksessa on kyse erityistapauksesta, joka edellyttää yksilöllistä käsittelyä, valiokunta voi ottaa yhteyttä toimivaltaisiin toimieliimiin tai viranomaisiin tai kääntyä asianomaisen jäsenvaltion pysyvän edustuston puoleen asian ratkaisemiseksi
- se voi ryhtyä mihin tahansa muihin aiheellisina pitämiinsä toimiin ongelman ratkaisemiseksi tai antaakseen asianmukaisen vastauksen vetoomukseen.

Valiokunta päättää myös vetoimusten ottamisesta kokouksensa esityslistalle. Tässä tapauksessa vetoimuksen esittäjä, komissio ja jäsenvaltioiden edustajia kutsutaan mukaan kokoukseen. Kokouksen aikana vetoimuksen esittäjä esittelee vetoimuksensa ja komissio esittää suullisesti oman kantansa ja selittää vetoimuksessa esiin tulleisiin kysymyksiin antamaansa kirjallista vastausta. Sen jälkeen asiaan liittyvien jäsenvaltioiden edustajia voidaan pyytää käyttämään puheenvuoro. Vetoomusvaliokunnan jäsenillä on tilaisuus tämän jälkeen keskustella esiin tulleista kysymyksistä ja ehdottaa jatkotoimia.

Tietyissä tapauksissa valiokunta voi päättää järjestää kuulemistilaisuuden tai työpajan, tehdä tiedonhankintamatkan asianomaiseen maahan tai asianomaiselle alueelle ja hyväksyä virkamatkasta raportin, joka sisältää sen havainnot ja suositukset, tai laatia täydellisen mietinnön ja toimittaa sen parlamentin täysistuntoon äänestystä varten. Se voi myös päättää esittää komissiolle ja/tai neuvostolle suullisia kysymyksiä ja järjestää asiasta täysistuntokeskustelun.

Jos vetoomus liittyy yleistä etua koskevaan asiaan, jonka yhteydessä paljastuu, että EU:n oikeus on saatettu virheellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä tai sitä on

sovellettu virheellisesti, komissio voi ryhtyä sen johdosta toimiin kyseisen jäsenvaltion osalta esimerkiksi rikkomusmenettelyssä.

4. Käsittelyn päättäminen

Valiokunta voi päättää vetoamuksen käsittelyn menettelyn eri vaiheissa, esimerkiksi sitten, kun valiokunta on tehnyt päätöksen siitä, otetaanko vetoamus käsiteltäväksi, tai käsitellyt vetoamusta kokouksessaan. Menettely voidaan päättää myös, kun vetoamuksen johdosta ei voida toteuttaa jatkotoimia, kun vetoamuksen esittäjä peruu vetoamuksen tai kun vetoamuksen esittäjältä ei saada vastausta tietyn määräajan kuluessa.

5. Avoimuus

Euroopan parlamentille esitetyistä vetoamuksista tulee julkisia asiakirjoja. Vetoamusten yhteenvedot ja muut asiaankuuluvat asiakirjat julkaistaan kaikilla EU:n virallisilla kielillä parlamentin vetoamusportaalissa, kun vetoamusvaliokunta on tehnyt päätöksen käsiteltäväksi ottamisesta.

Vetoamuksen esittäjälle ilmoitetaan kirjallisesti kaikista valiokunnan päätöksistä, jotka koskevat hänen vetoamustaan, ja päätösten perusteluista. Hänelle toimitetaan tapauksen mukaan asiaa koskevat tiedot ja asiakirjat, kun päätökset ovat saatavilla.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Perussopimusten mukaan parlamentti ottaa vastaan kansalaisten vetoamuksia ja sen tehtävänä on siten varmistaa, että vetoamuksissa esitetyt kansalaisten huolenaiheet otetaan täysin huomioon EU:ssa. Voidakseen hoitaa tehtävänsä mahdollisimman hyvin se on perustanut vetoamusvaliokunnan, jonka tehtävänä on käsitellä vetoamuksia ja koordinoita toimielimen toteuttamia jatkotoimia. Kuten vuosikertomuksissa vetoamusvaliokunnan edellisen vuoden toiminnasta on todettu^[1], parlamentin mielestä vetoamukset ovat aina olleet keskeisellä sijalla osallistuvassa demokratiassa. Se on myös korostanut niiden merkitystä paljastettaessa puutteita unionin lainsäädännön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanossa. Eräät vetoamukset ovat johtaneet lainsäädäntö- tai poliittisiin toimiin, EU Pilot -menettelyihin, ennakkoratkaisuihin tai rikkomusmenettelyihin. Vetoamusvaliokunta on erityisen aktiivinen sellaisissa asioissa kuin perusoikeudet (vammaisuus, lasten oikeudet, syrjintä, vähemmistöt, oikeussuoja, vapaa liikkuvuus, äänioikeudet, brexit), ympäristö ja eläinten hyvinvointi, sisämarkkinat, sosiaaliset oikeudet, muuttoliike, kauppasopimukset ja kansanterveys. Tiedonhankintamatkat, julkiset kuulemiset, tutkimusten teettäminen, vuonna 2016 perustettu vetoamusverkosto vetoamuksia käsittelevien valiokuntien yhteistyön lisäämiseksi sekä yhteistyö ja vuoropuhelu kansallisten parlamenttien ja viranomaisten sekä EU:n muiden toimielinten (varsinkin komission ja Euroopan oikeusasiamiehen) kanssa ovat välineitä, joiden avulla varmistetaan, että kansalaisten vetoamuksissa esille ottamia kysymyksiä voidaan käsitellä ja ratkaista. Vuonna 2014 parlamentti avasi vetoamusten esittämistä varten

[1] Vuosikertomuksissa vetoamusvaliokunnan toiminnasta annetaan tietoa vastaanotettujen vetoamusten määrästä, niiden esittämistavasta, tilasta ja lopputuloksesta, vetoamusten esittäjän maasta ja kansalaisuudesta sekä vetoamuksen kielestä ja aiheesta, verkkoportaalista, suhteista komissioon, neuvostoon ja oikeusasiamieheen sekä tiedonhankintamatkoista, julkisista kuulemistilaisuuksista, teetetyistä tutkimuksista ja muista keskeisistä kysymyksistä.

verkkoportaalin, joka on lisännyt ja parantanut vetoomuksiin liittyvää julkisuutta ja avoimuutta sekä vuorovaikutusta kansalaisten kanssa ja heidän osallistumistaan EU:n toimintaan^[2].

Ottavio Marzocchi
05/2019

[2]<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/fi/home>

